

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.003.02.2018
P/18/103

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/103 – Wykonywanie praw i obowiązków spadkobiercy przez gminy.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	Jarosław Tarasewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/67/2018 z 5.04.2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Połczynie Zdroju ¹ , Plac Wolności 3 – 4, 78 – 320 Połczyn Zdrój.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Nowak, Burmistrz Połczyna Zdroju ² od 8.12.2014 r. (dowód: akta kontroli str. 3-5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli, ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości ³ wykonywanie przez Gminę Miasto Połczyn Zdrój ⁴ w latach 2015 – 2018 (do 11.05.) ⁵ praw i obowiązków spadkobiercy.
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>Gmina podejmowała działania, odpowiednie do skali realizowanych zadań w zakresie rozwiązań organizacyjnych, egzekwowania praw i wykonywania obowiązków związanych z dziedziczeniem oraz zagospodarowaniem pozyskanych w drodze dziedziczenia składników majątkowych. Gmina jako spadkobierca podejmowała prawidłowe i skuteczne działania ukierunkowane na egzekwowanie praw i obowiązków związanych z dziedziczeniem, w tym przyjęciem spadku, jego wyceną oraz ujawnienie w księgach wieczystych prawa własności nieruchomości.</p> <p>Urząd ujął w ewidencji księgowej wszystkie składniki majątkowe pozyskane w ośmiu postępowaniach spadkowych, prawidłowo je klasyfikując. Prowadził ewidencję umożliwiającą identyfikację wpływów pochodzących ze spadków oraz zidentyfikowanie wydatków dotyczących przyjęcia i zagospodarowania spadku. Podejmowane działania w celu zagospodarowania pozyskanych przez Gminę w wyniku dziedziczenia składników majątkowych były adekwatne do potrzeb i ukierunkowane na efektywne zagospodarowanie przejętych składników majątkowych oraz spłacanie długów spadkowych i minimalizowanie kosztów tych działań.</p> <p>Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły trzech przypadków opóźnień wynoszących od sześciu do 14 miesięcy, w ewidencjonowaniu w księgach rachunkowych Urzędu wartości odziedziczonych nieruchomości. Stanowiło to naruszenie przepisu art. 24 ust 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶, który między innymi stanowi, że księgi rachunkowe winny być prowadzone rzetelnie i bieżąco. Opóźnienia te wskazują również na uchybienia w zakresie kontroli zarządczej</p>

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dalej: Gmina.

⁵ Z uwzględnieniem zagadnień z okresu wcześniejszego, które miały wpływ na działalność objętą kontrolą.

⁶ Dz.U. z 2018 r., poz. 395. Dalej: ustawa o rachunkowości.

funkcjonującej w Urzędzie w rozumieniu przepisu art. 69 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przyjęcie i stosowanie rozwiązań organizacyjnych w zakresie realizacji praw i obowiązków związanych z dziedziczeniem

Opis stanu faktycznego

1. W Urzędzie w badanym okresie obowiązywały procedury wewnętrzne, publikowane na stronie internetowej Urzędu⁸, w tym m.in. zarządzenia i instrukcje określające zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników stanowiące dokumentację systemu kontroli zarządczej. Obowiązujące procedury kontroli zarządczej nie obejmowały sposobu realizacji zadań związanych z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych, przyjęciem przez Gminę spadku i jego zagospodarowaniem. W Urzędzie nie wydano dodatkowych wewnętrznych instrukcji i zarządzeń w tych sprawach.

(dowód: akta kontroli st. 61 – 71)

Wyjaśniając przyczyny braku szczegółowych uregulowań w powyższym zakresie Zastępca Burmistrza stwierdził: (...) *sprawy te prowadzone były w oparciu o ogólnie obowiązujące przepisy prawa. Takie podejście do sprawy podyktowane było małą ilością (8) spraw spadkowych prowadzonych przez Urząd w latach 2015 – 2018.*

(dowód: akta kontroli str. 37, 39)

2. W okresie objętym kontrolą nie dokonywano identyfikacji ani nie przeprowadzano analizy zidentyfikowanych ryzyk w tym obszarze. W procedurach kontroli zarządczej Urzędu nie wyznaczono mierników monitorujących ich realizację.

(dowód: akta kontroli str. 60)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił: (...) *ze względu na bardzo małą liczbę prowadzonych rocznie postępowań spadkowych (2015 r. – 6, 2016 r. – 1, 2017 r. – 1, 2018 r. do końca maja – 0) do tej pory nie identyfikowano ani nie przeprowadzano analiz ryzyk w obszarze związanym z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych, przyjęciem spadku oraz jego zagospodarowaniem. (...) zgodnie z pkt. B7 - B9 standardów kontroli zarządczej Burmistrz wywiązuje się z zobowiązań nałożonych przez ustawodawcę i wprowadził do zarządzania Urzędem poszczególne elementy budujące system kontroli zarządczej. Wdrożył ogólne zasady, procedury, instrukcje i określone mechanizmy kontroli. System jest skuteczny, zapewniał realizację celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy. Corocznie przeprowadzana jest analiza ryzyka do osiągnięcia określonych w danym roku celów. Urząd jest wspierany przez czynności audytu wewnętrznego, który ma na celu usprawnianie funkcjonowania Urzędu oraz kontrolowanych jednostek organizacyjnych gminy.*

(dowód: akta kontroli str. 40)

W zakładowym planie kont, stanowiącym jeden z elementów polityki rachunkowości, nie wyodrębniono na poziomie analitycznym konta dochodów z tytułu przeprowadzonych postępowań spadkowych. Jednocześnie w odniesieniu do ewidencji wydatków na poziomie analitycznym również nie istniała możliwość zidentyfikowania wydatków w tym zakresie.

⁷ Dz.U. z 2017 r., poz. 2077 ze zm. Dalej: ufp.

⁸ <http://umig.polczynzdroj.ibip.pl/public/>

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że mimo braku wyodrębnienia konta dochodów z tytułu przeprowadzonych postępowań spadkowych zakładowy plan kont umożliwił identyfikacji pozyskanych dochodów i poniesionych wydatków w wyniku prowadzonych postępowań spadkowych⁹. (...) *Otrzymane spadki w postaci pieniężnej były ewidencjonowane w § 0960. Natomiast wydatki związane z obsługą prowadzonych postępowań spadkowych klasyfikowano wg właściwego paragrafu wydatków i tak między innymi opłaty sądowe, notarialne, i inne koszty związane z prowadzonym postępowaniem przyjęcia masy spadkowej, a następnie przygotowaniem nieruchomości do ewentualnych sprzedaży. Są to przede wszystkim wydatki klasyfikowane w § 4300. Spłaty długów spadkowych ewidencjonowano wg wierzycieli, np. ZUS – składki, Urząd Skarbowy – podatek dochodowy itp., wg właściwych § dla tych wydatków. (...) dochody i wydatki budżetowe są do budżetu planowane i klasyfikowane w oparciu o rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych. (...) Na etapie dochodów i wydatków urząd jest w stanie zidentyfikować poniesione wydatki i dochody związane z postępowaniami spadkowymi. Natomiast na etapie przychodów i kosztów nie wyodrębniono kont na poziomie analitycznym dla konkretnego spadku. W badanym okresie pozyskane dochody i poniesione wydatki identyfikowano w oparciu o obowiązującą klasyfikację budżetową.*

(dowód: akta kontroli str. 37, 40, 61 - 62)

3. W strukturze organizacyjnej Urzędu nie wyodrębniono oddzielnej komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za podejmowanie i prowadzenie postępowań spadkowych oraz przejmowanie i zagospodarowywanie spadków, w tym w szczególności za: reprezentowanie Gminy w postępowaniach sądowych o stwierdzenie nabycia spadku; skierowanie do właściwego sądu, po prawomocnym zakończeniu postępowania o stwierdzeniu nabycia spadku, wniosku o sporządzenie spisu inwentarza po zmarłym; realizację zadań związanych z przejmowaniem na rzecz Gminy majątku wchodzącego w skład spadku i jego zagospodarowanie. W zakresach czynności dwóch pracowników Referatu Gospodarki Gruntami, Inwestycji i Budownictwa Urzędu¹⁰ zapisano obowiązek realizacji zadań w zakresie: *zbierania dowodów w sprawach spadkowych i prowadzenie spraw spadkowych wynikających z kompetencji gminy.* W badany okres wymienieni pracownicy Urzędu prowadzili łącznie osiem postępowań spadkowych.

(dowód: akta kontroli str. 5 – 18, 40, 62)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił: (...) *w strukturze organizacyjnej Urzędu nie wyodrębniono oddzielnej komórki ani stanowisk pracy odpowiedzialnych za wykonywanie w/w zadań. Zadania wykonują pracownicy referatu geodezji i gospodarki gruntami oraz referatu finansów gminy jako jeden z wielu elementów swoich obowiązków wynikających z zakresów czynności. Na każdym etapie postępowań spadkowych w ramach pomocy prawnej konsultowane są sprawy spadkowe z radcami prawnymi. Prawnicy przygotowują wystąpienia do sądów, komorników i wierzycieli, w tym wierzycieli publicznoprawnych, jak Urząd Skarbowy czy ZUS.*

(dowód: akta kontroli str. 40)

4. W latach 2015 – 2018 (do 11 maja) w Urzędzie nie monitorowano skuteczności systemu kontroli zarządczej w obszarze związanym z podejmowaniem

⁹ § 20 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1911).

¹⁰ Dalej: Referat.

i prowadzeniem postępowań spadkowych oraz przyjęciem spadku i jego zagospodarowaniem oraz nie prowadzono w tym zakresie kontroli wewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 38,40,63)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił: (...) *wiedza pracowników nadzorowana bezpośrednio przez kierownika referatu oraz burmistrza dawała rękojmię prawidłowego, terminowego i zgodnego z prawem wykonywania czynności w tej dziedzinie.*

(dowód: akta kontroli str. 40)

5. W badanym okresie zadania audytu wewnętrznego prowadziła firma zewnętrzna.

(dowód: akta kontroli str. 60)

6. W okresie objętym kontrolą, sposób realizacji przez Gminę praw i obowiązków spadkobiercy nie był przedmiotem audytu wewnętrznego, kontroli przeprowadzanej przez komisję rewizyjną Rady Miejskiej ani innej komisji właściwej do kontroli w/w spraw jako organu wewnętrznego Rady Miejskiej¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 40,63)

Audyt wewnętrzny wyjaśnił: (...) *obszary działalności, w których zaplanowano przeprowadzenie zadań audytowych zostały ustalone w oparciu o wynik analizy ryzyka oraz priorytety określone przez kierownika jednostki. W przypadku, gdy analiza ryzyka przeprowadzona przed sporządzeniem planu na kolejny rok będzie wskazywała wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka w przedmiotowym obszarze, zadanie ujęte zostanie w planie audytu na 2019 r.*

(dowód: akta kontroli str. 60)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił: (...) *Rada Miejska o całokształcie postępowań spadkowych jest informowana na bieżąco, między innymi przy omawianiu uchwał budżetowych w kwestii przyjmowania do budżetu dochodów z tyt. przyjętych spadków, (kwoty pieniężne przyjmowane w dochody budżetowe), jak również utworzonych planów po stronie wydatków związanych z prowadzonymi postępowaniami spadkowymi.*

(dowód: akta kontroli str. 40)

7. W Urzędzie, w badanym okresie, w obszarze związanym z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych oraz przyjęciem i zagospodarowaniem odziedziczonego majątku, zapewniono funkcjonowanie adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, z wyłączeniem niezwłocznego wprowadzania do ewidencji księgowej zdarzeń gospodarczych zaistniałych w związku z dziedziczonymi przez Gminę trzema nieruchomościami. Stwierdzone opóźnienia wynosiły od sześciu do 14 miesięcy (co zostało opisane w pkt 3 wystąpienia pokontrolnego, str. 11 – 12).

(dowód: akta kontroli str. 61 – 71)

8. Sprawy związane z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych oraz przyjęciem spadku i jego gospodarowaniem objętych okresem kontroli nie były kontrolowane przez Regionalną Izbę Obrachunkową.

(dowód: akta kontroli str. 40,63)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK funkcjonujące w Urzędzie mechanizmy kontroli zarządczej, mimo stwierdzonych trzech przypadków opóźnień we wprowadzaniu do ewidencji księgowej ilościowo – wartościowej nieruchomości nabytych w toku postępowania

¹¹ Dalej: RM.

spadkowego, były adekwatne do zakresu realizowanych zadań. Brak uregulowania w Urzędzie zadań związanych bezpośrednio z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych oraz przyjęciem i zagospodarowaniem spadków, nie spowodowały negatywnych skutków dla kontrolowanej działalności. Ocena ta wynika również z niewielkiej liczby przypadków (osiem), w których Gmina miała uprawnienia do występowania w charakterze spadkobiorcy.

2. Egzekwowanie praw i wykonywanie obowiązków związanych z dziedziczeniem.

Opis stanu faktycznego

9. W okresie 2015 – 2018 (do 11.05.) Urząd nie prowadził ewidencji (rejestr) postępowań spadkowych. Na podstawie analizy dokumentacji źródłowej Referatu, którego pracownikom powierzono realizację spraw spadkowych stwierdzono, że Gmina uczestniczyła jako potencjalny spadkobiorca w ośmiu postępowaniach spadkowych. W poszczególnych latach badanego okresu liczba rozpoczętych takich postępowań wyniosła odpowiednio sześć, jeden, jeden i nie rozpoczęto żadnego postępowania. Z tego na podstawie wniosku Gminy dwa postępowania (jedno w 2015 r. i jedno w 2017 r.). Zakończonych zostało odpowiednio: trzy, dwa, dwa i jedno postępowania spadkowe. Wartość oddziedziczonego majątku (stan czynny spadku wyniosła łącznie 373 tys. zł, w tym: w 2015 r. - 54 tys. zł¹², w 2016 r. - 292 tys. zł¹³ oraz 27 tys. zł¹⁴ w 2018 r.). Wartość długów spadkowych (stan bierny spadku wyniosła łącznie 121 tys. zł¹⁵).

(dowód: akta kontroli str. 19, 40, 63)

10. Gmina nie prowadziła rozpoznania w zakresie możliwości pozyskania, jako spadkobierca ustawowy, masy spadkowej w drodze dziedziczenia, np. w oparciu o dane stanu cywilnego, banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W Urzędzie nie obowiązywały regulacje wewnętrzne, nakładające na wyznaczone komórki organizacyjne realizację zadań w tym zakresie. Pracownik odpowiedzialny w Urzędzie za prowadzenie postępowań spadkowych wyjaśnił, (...) *w jednym przypadku (I Ns 893/15) Gmina posiadając informację, że spadkodawca mógł posiadać lokatę pieniężną w banku pismami zwróciła się do miejscowych banków o informacje w tym zakresie. W wyniku podjętych działań środki pieniężne zostały przebrane na konto Gminy. Przed uzyskaniem postanowienia sądu o stwierdzenia nabycia spadku Gmina nie podejmowała takich działań.(...) takie działania podejmowali komornicy sporządzający spisy inwentarza spadkowego i zasięgaliby informacji m.in. w instytucjach finansowych w tym w bankach i w związku z tym działania Urzędu w tym zakresie były zbędne.*

(dowód: akta kontroli str. 41, 43, 63.)

11. Urząd w badanym okresie otrzymał cztery informacje od podmiotów zewnętrznych (banki w okresie 02. – 04.2018 r.) w sprawie możliwości powołania Gminy do dziedziczenia spadku. W wyniku podjętych przez Urząd działań, w dwóch przypadkach stwierdzono brak środków pieniężnych na rachunku bankowym. W pierwszym przypadku ustalono spadkobiercę uprawnionego do dziedziczenia.

¹² Sprawa sygn.. akt INs315/15 – udział w 1/6 części spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego o wartości 34 tys. zł. i sprawa sygn.. akt INs 341/15 – udział 3/4 części w nieruchomości rolnej o pow. 0,61 ha oraz udział 1/2 części w nieruchomości rolnej o pow. 3,16 ha.

¹³ Sprawa INs 893/15 nieruchomość zabudowana składająca się z działki gruntu o pow. 0,44 ha, budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego, stodoły z dobudówką łącznej wartości 88 tys. zł i środków pieniężnych w kwocie 204 tys. zł.

¹⁴ Sprawa INs 896/16 – udział w 1/8 nieruchomości wartości 27 tys. zł

¹⁵ Sprawa INs 315/15 - 107 tys. zł. i sprawa INs 1013/15 – 14 tys. zł.

W drugim przypadku Gmina odstąpiła ze względów gospodarczych od złożenia wniosku z uwagi na to, iż przedmiot potencjalnego dziedziczenia stanowiły niewielkie kwoty pieniężne (od 12,52 zł do 353,80 zł).

(dowód: akta kontroli str. 23, 64, 73 – 77)

12. W okresie objętym kontrolą Gmina w dwóch przypadkach, po uzyskaniu informacji o majątku spadkowym, złożyła wnioski o stwierdzenia nabycia spadku:

- 18.08.2015 r. (sygn. akt I Ns 893/15); postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę sąd wydał 3.06.2016 r. (wpłynęło 4.07.2016 r.). Przedmiotem dziedziczenia były: nieruchomości zabudowana składająca się z działki gruntu o pow. 0,44 ha, budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego, stodoły z dobudówką o łącznej wartości 88 tys. zł¹⁶ i środki pieniężne w kwocie 204 tys. zł. Spadkodawca nie pozostawił długów spadkowych;

- 18.10.2017 r. (sygn. akt I Ns 475/17); postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę sąd wydał 30.01.2018 r. (wpłynęło do Urzędu 28.02.2018 r.). W dniu 24.04.2018 r. Gmina wystąpiła do sądu o sporządzenie spisu inwentarza. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK spis inwentarza nie został sporządzony. Według dokumentów Urzędu, przedmiotem postępowania spadkowego było nabycie przez Gminę udziału 1/2 części we własności lokalu mieszkalnego o powierzchni 24,8 m² położonego w Połczynie Zdroju. Lokal mieszkalny nie był zadłużony hipotecznie, natomiast posiadał zaległości podatkowe w wysokości 147,00 zł oraz zaległości w kwocie 9 539,72 zł z tytułu opłat eksploatacyjnych i nieuregulowanych kosztów dostawy wody, odprowadzania ścieków i wywozu odpadów komunalnych. Wniosek był uzasadniony gospodarczo w związku z możliwością częściowego oddłużenia lokalu poprzez obciążenie ustalonego drugiego spadkobiercy częścią zadłużenia obciążającego lokal.

(dowód: akta kontroli str. 20, 21 – 22, 64)

13. W badanym okresie w sześciu przypadkach sąd wydał postanowienia o stwierdzeniu nabycia przez Gminę spadku w wyniku złożenia wniosku przez inny podmiot, w tym: w dwóch przypadkach przez banki, w dwóch przypadkach przez osoby fizyczne oraz ZUS i Energa.

(dowód: akta kontroli str. 20, 21 – 22, 64)

14. W badanym okresie Gmina nie występowała do sądu z wnioskiem o sporządzenie spisu inwentarza w okolicznościach kiedy uprawdopodobniła swoją legitymację do bycia spadkobiorcą (przed wydaniem postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku).

Pracownik Urzędu odpowiedzialny za podejmowanie i prowadzenie postępowań spadkowych wyjaśnił, że: (...) *występowanie o sporządzenie spisu inwentarza na wstępnym etapie (przygotowawczym), przed uzyskaniem postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku jest ryzykowne i mogłoby narazić Gminę na niepotrzebne koszty. Dlatego sporządzenie spisu inwentarza było zlecane komornikom, po uzyskaniu prawomocnego postanowienia o nabyciu przez Gminę spadku i postanowienia sądowego nakazującego sporządzenie takiego spisu inwentarza. W związku z tym Gmina nie występowała o sporządzenie spisu inwentarza przed wydaniem przez sąd postanowienia o nabyciu spadku.*

(dowód: akta kontroli str. 64, 41, 43 – 44)

15. W okresie objętym kontrolą w czterech przypadkach (na osiem) Gmina bądź wierzyciele zlecieli komornikom sporządzenie spisów inwentarza spadkowego (I Ns 315/15; I Ns 917/15; I Ns 889/15 i I Ns 896/16). Z tego w sprawie I Ns 341/15 przeprowadzenie postępowania spadkowego i nabycie przez Gminę spadku było

¹⁶ Zlecenia wyceny dokonano w dniu 3.11.2016 r. a wycena została sporządzona w dniu 22.02.2017 r.

podstawą do regulacji stanu prawnego nieruchomości. Z posiadanych przez Urząd informacji wynikało, że spadkodawca nie pozostawił długów. Na podstawie postanowienia sądowego z dnia 27 maja 2017 roku sygn. akt I Ns 1299/16 współwłaściciel nabył gminne udziały (spadek) w drodze zasiedzenia. W sprawie I Ns 1013/15 Gmina z udziałem współmałżonka spadkodawcy i informacji od komornika ustaliła odziedziczony majątek oraz kwotę długów spadkowych. W sprawie I Ns 893/15 Gmina ustaliła, że w przejętym spadku nie ma długów, a jest majątek w postaci nieruchomości i lokat pieniężnych. W sprawie I Ns 475/17 postanowienie sądu o nabyciu przez Gminę spadku wpłynęło do Urzędu 6.03.2018 r.

Pracownik Urzędu odpowiedzialny za podejmowanie i prowadzenie postępowań spadkowych wyjaśnił, że w sprawie majątku oddziedziczonego przez Gminę w sprawie I Ns 475/17 (...) *w ciągu miesiąca złożymy wniosek do Sądu o sporządzenie spisu inwentarza po zmarłej osobie, a po jego otrzymaniu zlecimy komornikowi jego sporządzenie.*

Wniosek taki został złożony w trakcie kontroli NIK w dniu 24.04.2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 21 – 22, 65, 43 – 44)

16. W badanym okresie nie było przypadków, by wierzyciele prowadzili postępowanie egzekucyjne wobec Gminy przed sporządzeniem spisu inwentarza. Nie było również przypadków uzyskania przez Gminę w wyniku spadkobrania tytułu własności nieruchomości obciążonej hipoteką albo uzyskania przedmiotów majątkowych obciążonych zastawem.

(dowód: akta kontroli str. 65, 44)

17. W badanym okresie nie było przypadków, aby Gmina uzyskała tytuł własności nieruchomości obciążonej hipoteką oraz uzyskała przedmioty majątkowe obciążone zastawem. W związku z tym nie wystąpiły przypadki dochodzenia przez wierzyciela zaspokojenia z takiego majątku.

(dowód: akta kontroli str. 65)

18. Z ośmiu postępowań spadkowych z udziałem Gminy rozpoczętych i toczących się w okresie objętym kontrolą, w czterech postępowaniach (50%) ustalono wartość wszystkich składników dziedziczonego przez Gminę majątku oraz dziedziczonych długów spadkowych:

- I Ns 315/15 przedmiot dziedziczenia: udział 1/6 części spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego o wartości 34 tys. zł i wartość długów spadkowych w kwocie 107 tys. zł;
- I Ns 1013/15 przedmiot dziedziczenia: udział w 1/2 części lokalu mieszkalnego o wartości 20 tys. zł i wartość długów spadkowych w kwocie 14 tys. zł;
- I Ns 893/15 przedmiot dziedziczenia: nieruchomość zabudowana składająca się z działki gruntu o powierzchni 0,44 ha, budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego, stodoły z dobudówką o łącznej wartości 88 tys. zł oraz środki pieniężne w kwocie 204 tys. zł;
- I Ns 896/16 przedmiot dziedziczenia był udział 1/8 części w nieruchomości wspólnej obejmującej lokal mieszkalny, udział 1/8 części w nieruchomości zabudowanej budynkiem gospodarczym oraz nieruchomości rolnej o powierzchni ogólnej 0,0500 ha o łącznej wartości 27 tys. zł.

Wyceny nie dokonano w postępowaniach:

- I Ns 341/15 przedmiotem dziedziczenia był udział $\frac{3}{4}$ części w nieruchomości rolnej o powierzchni ogólnej 0,61 ha oraz udział $\frac{1}{2}$ części w nieruchomości rolnej o powierzchni ogólnej 3,16 ha. Wartości nie ustalono, ponieważ w trakcie toczącego się postępowania współwłaściciel nieruchomości nabył gminne udziały poprzez zasiedzenie na podstawie postanowienia Sądu z 24.05.2017 r.

W dniu 11.07.2016 r. wpłynęło do Urzędu prawomocne postanowienie sądu z 16.12.2015 r. o stwierdzeniu nabycia spadku. W dniu 28.07.2016 r. wpłynęło pismo B.S. informujące, że złożono do Sądu wnioski o stwierdzenie nabycia spadku (udziałów) przez zasiedzenie. W dniu 24.05.2017 r. Sąd wydał postanowienie (I Ns 1299/16) o stwierdzeniu nabycia spadku przez B.S. i H.S. na zasadzie ustawowej.

- I Ns 917/15 – wg informacji komornika z 6.04.2018 r. nie sporządzono wyceny ponieważ spadkodawca nie pozostawił majątku;
- I Ns 889/15 – w toku postępowania, do czasu zakończenia czynności kontrolnych NIK nie sporządzono spisu inwentarza, 2.05.2017 r. – wpłynęło prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę. Burmistrz 20.06.2017 r. wystąpiła z wnioskiem do sądu o sporządzenie spisu inwentarza i zlecenie tej czynności komornikowi. 10.07.2017 r. postanowienie sądu w sprawie sporządzenia spisu inwentarza po zmarłym R.P. bez zobowiązania komornika do wykonania tej czynności; 19.02.2018 r. wniosek Gminy do komornika o sporządzenie spisu inwentarza; 28.02.2018 r. wezwanie o uzupełnienie braku formalnego wniosku (wpłata zaliczki na koszty), 6.03.2018 r. zaliczkę wpłacono;

Pracownik odpowiedzialny za prowadzenie postępowań spadkowych w Urzędzie wyjaśnił, że uzyskał informację telefoniczną z sądu, że nie zlecono tej czynności komornikowi, ponieważ sąd zleca taką czynność wtedy, gdy sprawa spadkowa jest prowadzona przez sąd z urzędu. Ponieważ sprawa toczyła się na wniosek, wykonał projekt wniosku o sporządzenie spisu inwentarza.

- I Ns 475/17 – w toku postępowania do czasu zakończenia czynności kontrolnych NIK nie sporządzono spisu inwentarza, 6.03.2018 r. wpłynęło prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, 24.04.2018 r. złożono wniosek do sądu o sporządzeniu spisu inwentarza;
(dowód: akta kontroli str. 25, 26, 65 – 66, 131 – 302)

19. W latach 2015 – 2018 (do 11.05.) nie wystąpiły przypadki, w których składnikami majątku spadkowego, które odziedziczyła Gmina, władaly podmioty niebędące spadkobiercami.

(dowód: akta kontroli str. 66)

20. W badanym okresie nie zachodziły podstawy do występowania przez Gminę do podmiotu, który włada spadkiem a spadkobiercą nie jest, z roszczeniami o wynagrodzenie za korzystanie z przedmiotów należących do spadku, o zwrot pożytków lub o zapłatę ich wartości, jak również o naprawienie szkody z powodu zużycia, pogorszenia lub utraty tych przedmiotów. Podstawy takie nie wystąpiły również w przypadkach, gdy Gmina dziedziczyła udziały w majątku spadkowym.

(dowód: akta kontroli str. 66)

21. Do Gminy jako spadkobiercy nie wpłynęły roszczenia innych podmiotów o zwrot nakładów.

(dowód: akta kontroli str. 66)

22. W niżej wymienionych trzech sprawach Gmina w wyniku postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku stała się jednym z kilku spadkobierców:

- I Ns 315/15 przedmiot dziedziczenia przez Gminę stanowił udział 1/6 części spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego o wartości 34 tys. zł; udział zbyty 23.02.2018 r. na rzecz współwłaściciela lokalu mieszkalnego;
- I Ns 341/15 przedmiot dziedziczenia przez Gminę stanowił udział w 3/4 części nieruchomości rolnej o powierzchni 0,61 ha oraz udział w 1/2 części

w nieruchomości rolnej o powierzchni ogólnej 3,16 ha. Przedmiot spadku nabył współwłaściciel nieruchomości na podstawie postanowienia Sądu z dnia 24.05.2017 r. (I Ns 1299/16) na zasadzie ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej przez zasiedzenie prawa własności;

- I Ns 1013/15 przedmiot dziedziczenia przez Gminę stanowił udział w 1/2 części lokalu mieszkalnego. Udział w nieruchomości był w trakcie procedury zbycia współwłaścicielowi. Do czasu zakończenia czynności kontrolnych NIK podejmowano następujące czynności: 10.02.2017 r. dokonano jednej wpłaty raty rocznej. 16.02.2016 r. Burmistrz złożył wniosek do Rady Miejskiej o zgodę na zbycie udziału (1/2) w lokalu oddziedziczonym przez Gminę, 25.05.2016 r. Rada Miejska podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zbycie przez Gminę udziału w lokalu mieszkalnym będącym przedmiotem spadkobrania w trybie art. 37 ust. 9 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami¹⁷. Burmistrz 9.06.2016 r. zlecił rzeczoznawcy majątkowemu ustalenie wartości nieruchomości; 25.10.2016 r. sporządzono operat szacunkowy; 28.12.2016 r. opublikowano w prasie wykaz nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży w trybie bezprzetargowym; 31.01.2017 r. sporządzono protokół uzgodnień w sprawie sprzedaży nieruchomości – udział (1/2) w lokalu mieszkalnym (przedmiot spadkobrania przez Gminę).

W toku wymienionych postępowań Gmina nie podejmowała działań, co do sposobu podziału nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 24 – 26, 66 – 67, 131 – 302)

23. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki dochodzenia działu spadku przed sądem przez uprawnionych do spadku, w tym Gminę.

(dowód: akta kontroli str. 67)

24. W przypadkach uzyskania postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w postaci nieruchomości (we wszystkich trzech przypadkach kiedy było to wymagane) Gmina dokonała stosownego ujawnienia w księdze wieczystej jako jej właściciel:

- w sprawie I Ns 893/15 postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku 3.06.2016 r. (wpływ do Urzędu 4.07.2016 r.); wniosek o ujawnienie w księdze wieczystej 11.07.2016 r. (7 dni);

- w sprawie I Ns 475/17 postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku 30.01.2018 r. (wpływ do Urzędu 6.03.2018 r.); wniosek o ujawnienie w księdze wieczystej 9.03.2018 r. (3 dni);

- w sprawie I Ns 341/15 postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku 16.12.2015 r. (wpływ do Urzędu w dniu 11.07.2016 r.); wniosek o ujawnienie w księdze wieczystej 18.07.2016 r. (7 dni).

(dowód: akta kontroli str. 21 – 22, 67)

25. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki wznowienia postępowań spadkowych ze względu na złożony wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

(dowód: akta kontroli str. 67)

26. W latach 2015-2018 (do dnia 11 maja 2018 r.) w Urzędzie wystąpił przypadek dziedziczenia testamentowego, w którym Gmina przyjęła spadek wprost, bez ograniczenia odpowiedzialności za długi spadkowe.

(dowód: akta kontroli str. 67)

¹⁷ Dz.U. z 2018 r., poz. 121 ze zm.

27. Gmina nie występowała jako zapisobiorca i nie nabyła składników majątkowych po osobach zmarłych w trybie innym niż spadkobranie.

(dowód: akta kontroli str. 67)

28. Burmistrz na pytanie jakie problemy wystąpiły w Gminie w związku z prowadzonymi postępowaniami spadkowymi oraz, czy potencjalne zmiany obowiązującego prawa w przedmiotowym zakresie niwelowałyby, w ocenie Gminy, ryzyko ich wystąpienia wyjaśniła, że *ze względu na małą liczbę prowadzonych postępowań spadkowych Gmina nie odnotowała problemów, które wymagałyby analizy i zmian aktualnie obowiązujących przepisów w tej dziedzinie.*

(dowód: akta kontroli str. 40)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie. Urząd podejmował prawidłowe i skuteczne działania mające na celu egzekwowanie praw i obowiązków związanych z dziedziczeniem, w tym przyjęcia spadku, dokonania wyceny przy minimalizowaniu kosztów z tym związanych i ujawnienia w księgach wieczystych prawa własności nieruchomości. Nieprowadzenie przez Urząd ewidencji (rejestr) postępowań spadkowych i brak formalnych działań w celu rozpoznania możliwości pozyskania jako spadkobierca ustawy o masie spadkowej nie miało negatywnego wpływu na kontrolowaną działalność.

3. Zagospodarowanie składników majątkowych pozyskanych w drodze dziedziczenia.

Opis stanu
faktycznego

29. Badanie ewidencji księgowej i ilościowo – wartościowej przejętych w drodze dziedziczenia składników majątkowych o łącznej wartości 373 tys. zł wykazało, że dla wszystkich dziedziczonych składników majątkowych została sporządzona, wymagana obowiązującymi w Gminie zasadami rachunkowości, dokumentacja księgowa. Terminowość wprowadzania do ewidencji księgowej operacji zaistniałych w związku z dziedziczonymi przez Gminę składnikami majątkowymi opisano w części dotyczącej ustalonych nieprawidłowości.

(dowód; akta kontroli str. 19, 37, 39, 49 – 50, 51 – 56, 61 – 62, 67 – 68)

30. Ewidencja księgowa prowadzona była w sposób umożliwiający identyfikację wpływów z tytułu odziedziczonego przez Gminę spadku. Poziom wpływów zaewidencjonowanych w poszczególnych latach badanego okresu wyniósł odpowiednio: 54 tys. zł, 292 tys. zł, 27 tys. zł i 0 zł (wg stanu na 11.05.2018 r.) i odpowiadał wycenionej w tym samym okresie, zgodnie ze spisem inwentarza, wartości spadku.

(dowód: akta kontroli str. 19, 25, 69 – 70)

31. Otrzymane spadki w formie pieniężnej ewidencjonowano po stronie dochodów w § 0960 (otrzymane spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej). Natomiast wydatki związane z obsługą prowadzonych postępowań spadkowych klasyfikowano wg właściwego paragrafu wydatków i tak opłaty sądowe, notarialne, i inne koszty związane z prowadzonym postępowaniem spadkowym, a następnie przygotowaniem nieruchomości do ewentualnych sprzedaży klasyfikowano w dz. 710 (działalność usługowa), rozdz. 71095 (pozostała działalność), § 4300 (usługi pozostałe). Natomiast spłaty długów spadkowych wg wierzycieli, np. ZUS – składki, Urząd Skarbowy – podatek dochodowy itp., wg właściwych § dla tych

wydatków: dz. 50 (administracja publiczna), rozdz. 750023 (urzędy gmin), § 410 (składki na ubezpieczenie społeczne), Dz. 750 (administracja publiczna), rozdz. 750023 (urzędy gmin), § 461 (koszty post. sądowego i prokuratorskiego), dz. 750 (administracja publiczna), rozdz. 750023 (urzędy gmin), § 449 (pozostałe podatki na rzecz budżetu Państwa).

Dziedziczone w wyniku postępowania spadkowego nieruchomości: grunty oraz budynki wprowadzono do ewidencji środków trwałych dokumentem OT na konto 011 po stronie Wn, i konto 800 po stronie Ma.

(dowód: akta kontroli str. 39, 61 – 62, 82 – 100)

Kierownik Finansów Urzędu wyjaśniła: (...) *na etapie dochodów i wydatków jesteśmy w stanie zidentyfikować poniesione wydatki i dochody związane z postępowaniami spadkowymi. Natomiast na etapie przychodów i kosztów nie wyodrębniono kont na poziomie analitycznym dla konkretnego spadku. W badanym okresie pozyskane dochody i poniesione wydatki zidentyfikowano w oparciu o obowiązującą klasyfikację budżetową.*

(dowód: akta kontroli str. 39)

Na podstawie dokumentacji finansowej Urzędu w badanym okresie nie stwierdzono przypadków nieujęcia w ewidencji księgowej oraz ewidencji ilościowo-wartościowej składników majątkowych przejętych w drodze dziedziczenia, a także prowadzenia ewidencji księgowej w sposób uniemożliwiający identyfikację wpływów pochodzących ze spadków oraz w sposób uniemożliwiający zidentyfikowanie wydatków związanych z przyjęciem i zagospodarowaniem spadku, stosowania niewłaściwej klasyfikacji księgowej wpływów ze spadków i ponoszonych wydatków na cele związane z przyjęciem i zagospodarowaniem spadku.

(dowód: akta kontroli str. 67 – 68)

32. Badanie prawidłowości zagospodarowania mienia spadkowego, przeprowadzonej na próbie wszystkich czterech składników mienia o łącznej wartości 373 tys. zł. uzyskanego przez Gminę w badanym okresie w drodze dziedziczenia wykazało, że Urząd podejmował działania w celu racjonalnego ich wykorzystania. Czynności związane z zagospodarowaniem przejętych w spadku składników majątku zostały powierzone wyznaczonym komórkom organizacyjnym – Referatowi Gospodarki Gruntami Inwestycji i Budownictwa i Referatowi Finansów, nadzorowanym przez kierowników tych komórek i Burmistrza jako bezpośredniego przełożonego, które zagospodarowały majątek spadkowy w oparciu o obowiązujące normy prawne w trybie sprzedaży, niezwłocznie po uregulowaniu spraw własności. Działania Urzędu były ukierunkowane na uzyskanie jak najlepszych efektów przy jak najlepszym wykorzystaniu dostępnych zasobów, a uzyskane wpływy ze sprzedaży odziedziczonego majątku nie odbiegały od wartości odziedziczonych składników majątku określonej w spisach inwentarza:

- w sprawie I Ns 893/15 – sprzedaż w drodze przetargu,
- w sprawie I Ns 475/17 – sprzedaż w trybie art. 37 ust. 2 pkt 9 ustawy o gospodarce nieruchomościami,
- w sprawie I Ns 341/15 – sprzedaż w trybie art. 37 ust. 2 pkt 9 ustawy o gospodarce nieruchomościami – pierwokup na rzecz osoby współuprawnionej z tytułu własnościowego prawa do lokalu.

(dowód: akta kontroli str. 26, 69 – 70, 131 – 302)

33. Wydatki z tytułu odziedziczonego majątku klasyfikowano prawidłowo, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie

szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 27, 28 – 35, 67 – 68)

34. Ewidencja księgową prowadzona była w sposób umożliwiający zidentyfikowanie wydatków Gminy poniesionych w związku z prowadzonymi postępowaniami spadkowymi oraz zagospodarowaniem mienia odziedziczonego w spadku. W poszczególnych latach badanego okresu wydatki poniesione przez Gminę w tym zakresie wyniosły łącznie 44 tys. zł, i przedstawiały się odpowiednio (w tys. zł) jeden, jeden, jeden oraz 41 tys. zł (do 11.05.2018 r.).

(dowód: akta kontroli str. 37 – 38, 39, 62 – 63, 67 – 70)

35. Badaniami objęto wszystkie osiem postępowań spadkowych przeprowadzonych w badanym okresie. W ich wyniku nie stwierdzono przypadków poniesienia wydatków związanych z przejęciem spadku wyższych niż wartość oddziedziczonych składników majątkowych.

(dowód: akta kontroli str. 24 – 27, 70)

36. Badanie wszystkich wydatków w łącznej kwocie 44 tys. zł poniesionych w badanym okresie przez Gminę w związku z prowadzonymi postępowaniami wykazało, że wydatki klasyfikowano prawidłowo zgodnie z rozporządzeniem w sprawie klasyfikacji¹⁹.

(dowód: akta kontroli str. 27 – 35, 70)

37. W Gminie nie planowano środków pieniężnych na pokrycie kosztów dotyczących realizacji postępowań związanych z nabyciem spadku.

(dowód: akta kontroli str. 70)

38. Wartość oddziedziczonych długów spadkowych²⁰ wyniosła w badanym okresie 121 tys. zł. Gmina:

- spłaciła 34 tys. zł (do wysokości stanu czynnego spadku) z kwoty 107 tys. zł oddziedziczonych długów spadkowych w sprawie I Ns 315/15;
- nie spłaciła 14 tys. zł oddziedziczonych długów spadkowych w sprawie I Ns 1013/15.

Kierownik Finansów Urzędu wyjaśniła, że: (...) *spadek nabyty przez Gminę w sprawie I Ns 1013/15 obejmuje długi spadkowe w kwocie 14 tys. zł oraz udział ½ części w lokalu mieszkalnego o wartości szacunkowej 20,5 tys. zł. Od lutego 2016 r. Gmina prowadzi negocjacje z wierzycielem, aby wierzytelność pokrywać bezpośrednio z pieniędzy, które wpłyną ze sprzedaży udziału w lokalu mieszkalnym objętym spadkiem. Współwłaściciel lokalu będący jednocześnie nabywcą gminnego udziału spadkowego zaproponował zapłatę kwoty 20,5 tys. zł w ratach rocznych. Wobec powyższego Gmina w październiku 2017 r. wystąpiła do wierzyciela z propozycją spłaty długu spadkowego w kwocie 14 tys. zł na tych samych warunkach. Obecnie jesteśmy z wierzycielem na etapie uszczegółowienia warunków spłaty wierzytelności i podpisania stosownego porozumienia (...).*

(dowód: akta kontroli str. 19, 24, 36, 45 – 46, 70, 131 – 148)

39. W badanym okresie wystąpił jeden przypadek (I Ns 315/15) przyjęcia przez Gminę jako spadkobiercę praw majątkowych i obowiązków spadkodawcy

¹⁸ Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm., dalej rozporządzenie w sprawie klasyfikacji.

¹⁹ Koszty związane z prowadzonym postępowaniem spadkowym, a następnie przygotowaniem nieruchomości do ewentualnych sprzedaży, opłaty sądowe, notarialne klasyfikowano w Dz. 710 (działalność usługowa), rozdz. 71095 (pozostała działalność), § 4300 (usługi pozostałe). Spłaty długów spadkowych wg wierzycieli, np. ZUS – składki, Urząd Skarbowy – podatek dochodowy, wg właściwych § dla tych wydatków, tj.: Dz. 750 (administracja publiczna), rozdz. 750023 (urzędy gmin), § 410 (składki na ubezpieczenie społeczne), Dz. 750 (administracja publiczna), rozdz. 750023 (urzędy gmin), § 461 (koszty post. sądowego i prokuratorskiego), Dz. 750 (administracja publiczna), rozdz. 750023 (urzędy gmin), § 449 (pozostałe podatki na rzecz budżetu Państwa).

²⁰ Stan bierny spadku wg wykazu/ spisu inwentarza.

przewidzianych w przepisach prawa podatkowego w kwocie łącznej 47 750 zł z tytułu niezapłaconego przez spadkodawcę podatku dochodowego od osób fizycznych i należnych odsetek za zwłokę. Urząd dokonał spłaty oddziedziczonych zaległości podatkowych na podstawie podziału stanu czynnego spadku w kwocie 29 537 zł.

(dowód: akta kontroli str.131 – 148,70)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W sprawach: I Ns 315/15, I Ns/1013/15 i I Ns 893/15 stwierdzono opóźnienia we wprowadzaniu do ewidencji księgowej odziedziczonego przez Gminę majątku spadkowego wynoszące odpowiednio sześć, 14 i 11 miesięcy.

W sprawie:

- I Ns 315/15, w której wartość spadku w wysokości 34 tys. zł (udział w 1/6 spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) ustalona w sporządzonym 11.07.2017 r. spisie inwentarza została wprowadzona²¹ do ewidencji księgowej środków trwałych Urzędu 10.01.2018 r., tj. po upływie sześciu miesięcy od wystąpienia zdarzenia gospodarczego podlegającego zaewidencjonowaniu w księgach rachunkowych Urzędu.
- I Ns 1013/15, w której wartość spadku w wysokości 20 tys. zł (udział w 1/2 części lokalu mieszkalnego) ustalona w sporządzonym 22.10.2016 r. spisie inwentarza została wprowadzona²² do ewidencji księgowej środków trwałych Urzędu 10.01.2018 r., tj. po upływie 14 miesięcy i 19 dni od wystąpienia zdarzenia gospodarczego podlegającego zaewidencjonowaniu w księgach rachunkowych Urzędu.
- I Ns 893/15, w której wartość spadku w wysokości 292 tys. zł (nieruchomość gruntowa zabudowana budynkiem mieszkalnym i budynkami gospodarczymi) ustalona w sporządzonym 22.02.2017 r. spisie inwentarza została wprowadzona do ewidencji księgowej środków trwałych Urzędu 10.01.2018 r.²³:
 - budynek mieszkalny wartości 38 tys. zł;
 - stodoła z dobudówką wartości 0,00 zł;
 - budynek gospodarczy parterowy wartości 35 tys. zł;
 - działka gruntu 58/2 obręb Szeligowo o pw. 0,44 ha (zestawienie różnic inwentaryzacyjnych z 25.01.2017 r. poz. arkusza spisowego 49, OT 3531/03/030) wartość zerowa, tj. po upływie 10 miesięcy i 18 dni i 11 miesięcy i dwóch dni od wystąpienia zdarzenia gospodarczego podlegającego zaewidencjonowaniu w księgach rachunkowych Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 49 – 50, 51 – 56, 57 – 58)

Opisane działania były niezgodne z przepisem art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości, który stanowi, że księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco. Księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty. Za rzetelne można uznać te księgi, które stanowią wierny zapis wszystkich zdarzeń i operacji gospodarczych, które rzeczywiście wystąpiły w danym okresie sprawozdawczym w toku prowadzonej przez jednostkę działalności.

Kierownik Finansów Gminy wyjaśniając przyczyny opóźnienia w ewidencjonowaniu wymienionych zdarzeń gospodarczych stwierdziła, że: w sprawach:

²¹ OT 3532/II/122 z 10.01.2018 r. konto Wn 011. Konto Ma 800.

²² OT 3533/II/122 z 10.01.18 r. konto Wn 011. Konto Ma 800.

²³ Odpowiednio: OT 3534/II/108; OT 3535/II/108 i OT 3536/II/108 z 10.01.18 r. konto Wn 011. Konto Ma 800.

- I Ns 315/15 – po otrzymaniu dokumentu OT (przyjęcie środka trwałego) w dniu 10.01.2018 r. dokument ten został wprowadzony do ewidencji księgowej,

- I Ns 1013/15 – Zarządzeniem Burmistrza Nr 102/W/2016 r. z dnia 30.11.2016 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji rocznej na dzień 31.12.2016 r. została przeprowadzona inwentaryzacja w wyniku, której nabyta nieruchomość w drodze spadku została wykazana na arkuszach spisu z natury Nr 55/2016 - bez podania wartości faktycznej jak i księgowej i arkusza Nr 7/2016 – (grunty).

Nieruchomość nie została wprowadzona do ewidencji księgowej, ponieważ program finansowo-księgowy nie przyjmie do ewidencji wartości „0”. Wg protokołu rozliczeń wyników inwentaryzacji nieruchomość ta zostanie przyjęta na stan po dokonaniu wyceny na poszczególne składniki majątkowe (tj. budynku mieszkalnego, trzech budynków niemieszkalnych, działki gruntu). Nieruchomość została przyjęta do ewidencji księgowej w dniu 10.01.2018 r, po otrzymaniu dokumentu OT,

- I Ns 893/15 – w momencie otrzymania tj. 10.01.2018 r. dokumentu OT nieruchomość ta została wprowadzona do ewidencji księgowej.

(dowód: akta kontroli str. 51 – 56)

Pracownik Urzędu odpowiedzialny za prowadzenie postępowań spadkowych, w sprawie zwłoki w przekazaniu dokumentu OT do referatu finansów Urzędu, wyjaśnił że: w sprawie I Ns 315/15 postanowienie o nabyciu spadku Gmina otrzymała w dniu 23 czerwca 2016 roku, zaś spis inwentarza w dniu 30 sierpnia 2017 roku. W tych dokumentach nie było danych niezbędnych do sporządzenia protokołu przyjęcia środka trwałego – OT. Dopiero takie dane otrzymaliśmy ze Spółdzielni Mieszkaniowej [...] ²⁴ 10 listopada 2017 roku i na tej podstawie został sporządzony przez komisję protokół OT, który niezwłocznie przekazaliśmy do Finansów Gminy. W sprawie I Ns 893/15 postanowienie o nabyciu spadku Gmina otrzymała 4 lipca 2016 roku. Na podstawie przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, że w skład masy spadkowej wchodzi lokata pieniężna oraz nieruchomość zabudowana [...] ²⁵, składająca się z działki gruntu, budynku mieszkalnego oraz zabudowań gospodarczych. Nabyta w drodze spadkobrania nieruchomość została wykazana na spisie z natury środków trwałych sporządzonego wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku, który został przekazany do Finansów Gminy. W związku z tym, że nieruchomość nie została ujęta w ewidencji księgowej na podstawie spisu z natury, 10 stycznia 2018 roku został sporządzony przez komisję protokół OT i przekazany do Finansów Gminy. W sprawie I Ns. 1013/15 postanowienie o nabyciu spadku Gmina otrzymała w dniu 10 lutego 2016 roku wraz z podaniem o sprzedaż ½ części lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład masy spadkowej. Brak szczegółowych danych, w tym wartości nie pozwalało komisji sporządzić protokołu przyjęcia środka trwałego – OT. Dopiero na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego, w dniu 10 stycznia 2018 roku został sporządzony przez komisję protokół OT i przekazany do Finansów Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 57 – 58)

Ocena cząstkowa

Urząd prowadził ewidencję w sposób umożliwiający identyfikację wpływów pochodzących ze spadków, a także zidentyfikowanie wydatków związanych z przyjęciem i zagospodarowaniem spadku.

²⁴ Wyłączono dane osobowe. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej - Dz.U. z 2018 r., poz. 1330 ze zm. (zwanej dalej: uodip). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie osoby fizycznej.)

²⁵ Wyłączono dane osobowe. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie osoby fizycznej.)

Podejmowane działania w celu zagospodarowania pozyskanych w wyniku dziedziczenia składników majątkowych były adekwatne do potrzeb i ukierunkowane na osiągnięciu celu polegającego na efektywnym zagospodarowaniu składników majątkowych pozyskanych w drodze dziedziczenia i spłaceniu długów spadkowych oraz zminimalizowaniu kosztów tych działań.

Stwierdzono w tym zakresie przedłużające się działania, (które ostatecznie doprowadziły do ustalenia stanu zgodnego z prawem) mające na celu właściwe i zgodne z ustawą o rachunkowości zaewidencjonowanie trzy nieruchomości pod względem wartościowym. Stanowiło to naruszenie przepisu art. 24 ust.1 i 2 ustawy o rachunkowości, wg którego księgi rachunkowe winny być prowadzone rzetelnie i bieżąco.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁶, wnosi o:

- niezwłoczne ujmowanie w ewidencji księgowej Urzędu zdarzeń gospodarczych dotyczących składników majątkowych nabywanych i zagospodarowywanych przez Gminę w wyniku spadkobrania.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 5 lipca 2018 r.

Kontroler
Jarosław Tarasewicz
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

²⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm., dalej: ustawa o NIK.